

GÜNEY KORE TOPRAK REFORMUNUN EKONOMİ POLİTİĞİ

Nesrin SUNGUR ÇAKMAK*

Özet

Bu makalenin amacı Güney Kore kalkınması üzerinde derin ve önemli etkileri olan toprak reformunun gerçekleştirme sürecini incelemektir. Yüzyıllarca Kore’de siyasi ve ekonomik egemenliğe sahip olan büyük toprak sahipleri sınıfının Japon kolonyalizmi döneminden itibaren gücünü kaybetmesine ve sonunda ortadan kalkmasına yol açan dinamiklerin ele alındığı çalışmada köylü isyanlarının bu süreçteki kritik rolü ortaya konmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Güney Kore kalkınması, Güney Kore toprak reformu, Japon kolonyalizmi, Amerikan Askeri Hükümeti.

JEL Sınıflaması: F54, Q15.

THE POLITICAL ECONOMY OF THE SOUTH KOREAN LAND REFORM

Abstract

The aim of this article is to consider the land reform process which has deep and important effects on South Korean development. The dynamics which led to the loss of power of the politically and economically dominant big landowner class since Japanese colonialism and its eventual abolishment are discussed. The critical role of the peasant revolts in this process is examined.

Keywords: South Korean development, South Korean land reform, Japanese colonialism, American Military Government.

JEL Classification: F54, Q15.

* Prof. Dr. Marmara Üniversitesi, İktisat Fakültesi, İngilizce İktisat Bölümü,
nsungur@marmara.edu.tr

1. Giriş

Güney Kore’de 60’lı yıllardan itibaren başlayan “mucizevi” kalkınma sürecinin en önemli dinamiklerinden biri kuşkusuz 1948-1952 yılları arasında gerçekleştirilen toprak reformudur. Bu reform Güney Kore’de gelir dağılımının görece iyileşmesini sağlamakla kalmamış, ülkenin bir tarım toplumundan sanayi toplumuna dönüşmesinde doğrudan ve dolaylı olarak çok önemli bir rol oynamıştır. Yüzlerce yıldır büyük toprak sahiplerinin egemen olduğu tarımsal sınıf yapısı ve üretim ilişkileri toprak reformuyla ortadan kalkmış, böylece kapitalist üretim ilişkilerinin gelişmesi mümkün hale gelmiştir. Büyük bir siyasi ve ekonomik güce sahip olan toprak sahipleri sınıfının ortadan kalkması Güney Kore devletinin görece özerkliğinin ve gücünün artmasını sağlamıştır. Bu sonucun Güney Kore sanayileşme süreci açısından kritik bir önemi vardır. Aşağıda görüleceği gibi, Kore’nin Japonya’nın sömürgesi olduğu dönemde başlamış olan tarımdan sanayiye sermaye aktarım sürecini hızlandıran toprak reformu aynı zamanda kırsal kesimde 20.yüzyılın ilk yarısında yaşanan sosyal huzursuzlukların en önemli kaynağını ortadan kaldırarak, sosyal ve siyasi istikrarın sağlanmasını mümkün kılmıştır

Güney Kore kalkınması üzerine batıda özellikle 1970’li yıllardan itibaren, Robert Wade’in¹ deyiimiyle “neredeyse bir uçak hangarını dolduracak kadar” çok çalışma yapılmış olmasına rağmen, kalkınma sürecinde bu kadar derin ve önemli etkilere sahip olan toprak reformu konusu üzerinde yeterince durulduğunu söylemek pek mümkün değildir. Yüzyıllar boyunca Kore’de egemenliğini sürdürmüş olan büyük toprak sahipleri sınıfının nasıl ortadan kaldırılabilirdiği, toprak reformunun neden ve nasıl gerçekleştirilebildiği bir başka deyişle toprak reformunun ekonomi politikası özellikle batılı sosyal bilimciler tarafından gereken önemde incelenmemiştir. Güney Kore’de kalkınma sürecinin 1960’lardan itibaren başlamış olması nedeniyle, yapılan çalışmalarda esas olarak 1960 sonrası uygulanan politikalara bakılmış ve tartışmalar genelde Güney Kore kalkınmasının piyasa mekanizması sayesinde mi yoksa “kalkınmacı” devletin bilinçli müdahaleleri sayesinde mi gerçekleştiği üzerinde yoğunlaşmıştır.² Bu çalışmaların önemli bir kısmında 1960 öncesine sadece bir arka plan olarak değinilirken, toprak reformundan da kısaca bahsedilmektedir. Burada ilginç olan reformun hangi tarihte ya da kimler tarafından gerçekleştirilmiş olduğu konusunda da farklı görüşler ileri sürülmesidir. Birçok yazar reformun 1950’lerde Amerikalılar tarafından yapılmış olduğunu ifade ederken, bazı yazarlar esas olarak Güney Kore

¹ R. Wade, “East Asia’s Economic Success: Conflicting Perspectives, Partial Insights, Shaky Evidence” *World Politics*, 44, 1992

² Güney Kore kalkınma sürecini Latin Amerika ülkelerinin kalkınma süreçleriyle karşılaştıran ve Güney Kore’nin başarısında sanayileşme öncesi toprak reformunun rolünü vurgulayan çalışmalar olsa da bu çalışmalarda da toprak reformunun nasıl gerçekleştirilebilmiş olduğu üzerinde yeterince durulmamıştır (Bkz. R. Jenkins, “The Political Economy of Industrialization: A Comparison of Latin American and East Asian Newly Industrializing Countries”, *Development and Change*, 22, 1991; C. Kay, “Why East Asia Overtook Latin America: Agrarian Reform, Industrialization, and Development”, *Third World Quarterly*, 23, 2002).

hükümeti tarafından gerçekleştirildiğini vurgulamakta, bir kaynakta da³ reformun üç aylık işgal döneminde Kuzey Koreliler tarafından yapıldığı belirtilmektedir.

Öte yandan toprak reformu konusu Koreli sosyal bilimcilerin 1960'lerden itibaren önemli çalışma alanlarından biri olmuştur. 1960'lı ve 1970'li yıllarda yapılan çalışmalarda araştırmacıların toprak reformuna ilişkin değerlendirmeleri pek olumlu değildir. Reformun yürürlüğe girme ve uygulama biçimi üzerinde yoğunlaşan bu çalışmalarda, toprakların köylülere karşılıksız değil bir bedel karşılığı verilmesi ve reformdaki gecikmenin toprak sahipleri tarafından toprakların daha önce elden çıkarılmasına yol açması nedenleriyle, reformun amaçlarına ulaşamadığı sonucuna varılmaktadır. Koreli sosyal bilimcilerin reforma karşı olumsuz tutumlarının değişmeye başladığı 1980'li yıllarda ise araştırmalar toprak reformunun uygulama biçiminden çok sonuçları üzerinde yoğunlaşmıştır. Bu dönemde, birçok ülkeden farklı olarak Güney Kore'de reform uygulamasının başarılı olduğu değerlendirildiği görülmektedir. Reform sonrası büyük toprak sahipleri sınıfının ortadan kalkmasıyla, bağımsız çiftçi sisteminin ve toprak mülkiyetindeki eşitliğin egemen olmasının Güney Kore kapitalizminin gelişiminde çok önemli rol oynadığı sosyal bilimciler arasında egemen görüş haline gelmiştir. Cho ve Park⁴, araştırmacıların görüşlerindeki bu değişikliğin tesadüfi olmadığını ileri sürmektedir. 1980'lerde artık Amerikan yardımlarıyla ayakta duran yarı bağımlı bir ülke değil, kendi ayakları üzerinde duran başarılı bir kapitalist ülke olarak haline gelen Güney Kore'de araştırmacıların modern Kore tarihine ilişkin görüşleri de değişikliğe uğramıştır. 2000'li yıllarda toprak reformu yeniden Güney Koreli araştırmacıların gündemine girerken, çalışmalar bu kez reformun uygulama süreci ve etkileri konusunda yoğunlaşmıştır. Hala derinlemesine incelenmemiş alanlar olduğunu belirten bu araştırmacılara göre bu incelemeler yapılmadan reformun başarısı konusunda kesin bir şey söylemek mümkün değildir.

Kimin tarafından ve ne zaman gerçekleştirilmiş olduğu ya da başarılı olup olmadığı önemli olmakla birlikte kanımca esas soru Güney Kore'de toprak reformunun nasıl gerçekleştirilebilmiş olduğudur. Bu sorunun cevabını arayan, bir başka deyişle Güney Kore'de toprak reformunun ekonomi politikasına bakmayı amaçlayan bu çalışmada, büyük toprak sahiplerinin geçmişten gelen gücünü gösterebilmek amacıyla önce Yi (*Choson*) hanedanlığı döneminde tarımsal sınıf yapısı ve üretim ilişkileri incelenecektir. Daha sonra 1910–45 yılları arasında Kore'nin Japon sömürgesi olduğu dönemde bu yapıda meydana gelen değişimler ele alınacaktır. 1945 yılında Japonların çekilmesinin ardından başlayan ve 3 yıl süren Amerikan İşgal Yönetimi döneminde reform konusunu gündeme getiren gelişmelerin ve toprak reformunun gerçekleşme sürecinin incelendiği bölümün ardından, son bölümde toprak reformu uygulamasının sonuçları üzerinde durulacaktır.

³ G. Asseniaro, "South Korea and Taiwanese Development: The Transnational Context", *Review*, 17 (3), 1994, s. 275-336.

⁴ S. G. Cho ve T. G. Park, "Suggestions for New perspectives on the Land Reform in South Korea", *Seoul Journal of Korean Studies*, 26(1), 2013.

2. Yi Hanedanlığı Döneminde Tarımsal Sınıf Yapısı ve Güç İlişkileri

1392–1910 yılları arasında yaklaşık 500 yıl devam eden Yi (*Choson*) Hanedanlığı merkezi bürokratik bir monarşi olmasına rağmen kralın gücü ve otoritesi sınırlıydı. Bunun temel nedeni kralın karşısında, önemli bir siyasi ve ekonomik güce sahip soylu *yangban* sınıfının olmasıydı.⁵ Bu sınıfın gücü bir tarım toplumu olan hanedanlığın topraklarının büyük bir kısmına sahip olmasından ve bürokrasiye egemen olmasından kaynaklanıyordu.⁶

Devlet memurluğuna girmek için yapılan merkezi sınavların sadece *yangban* sınıfına mensup olan kişilere açık olması büyük toprak sahiplerinin devlet yönetimine de hâkim olmasını, bürokrasiyi kontrol etmesini sağlamaktaydı⁷. Doğal olarak bu durum onların çıkarlarını zedeleyebilecek kararları uygulanamaz hale getirmekteydi. Öte yandan kraliçelerin *yangban* sınıfına mensup ailelerden seçiliyor olması bu sınıfın gücünü daha da arttırırken, egemen devlet ideolojisi olan ve toplumu kesin çizgilerle sınıflara ayırarak, bu hiyerarşiye göre düzenlenmesini öngören yeni Konfüçyüsçülük de *yangban* sınıfının ayrıcalıklı konumunu sürdürmesine ideolojik ve ahlaki bir temel oluşturmaktaydı⁸.

Yukarıda belirtildiği gibi *yangban* sınıfının varlığı ve konumu kralın otoritesini önemli ölçüde sınırlandırmakla birlikte, iki taraf arasında aynı zamanda karşılıklı bir güç dengesi de sürmekteydi. Bu güç dengesi bazen bir taraf bazen diğer taraf lehine değişse de hiç bir zaman ortadan kalkmadığı, varlığını hep sürdürdüğü için ne kralın karşısına güçlü bir feodal yapı, ne de *yangban* sınıfının karşısına despotik

⁵ *Yangban* iki dal anlamına gelmektedir ve devlet idaresinde idari ve askeri görevlilerden oluşan soylular sınıfına verilen isimdir. Özellikle Yi hanedanlığı döneminde büyük toprak sahiplerinin çoğu bu sınıfın mensubudur.

⁶ Aslında Yi Hanedanlığı kurulduğunda (1392) gerçekleştirilen ilk ekonomik reform kralın karşısında güçlü bir toprak sahibi sınıfın oluşmasını engellemeye yönelikti. Önceki Koryo hanedanının yıkılma nedeninin toprakların soylu *yangban* sınıfı elinde aşırı yoğunlaşması olduğunu düşünen yeni rejim bu sınıfın toprak mülkiyetini kontrol altına almak istemişti. 1392’de çıkarılan kanun bütün toprakların devletleştirilmesini ve yeniden dağıtımını öngörmekteydi. Bu kanunla birlikte bürokraside çalışan memurlara toprak dağıtılırken, onlara maaşlarının karşılığı olarak bu toprakların vergisini toplama hakkı verilmiş ancak toprakların mülkiyeti verilmemişti. Alıp satamazlar, miras bırakamazlardı. Özel toprak mülkiyetinin gelişmesini önlemek için merkezi yönetim 1416 yılında yeni bir düzenleme daha yaptı. Bu düzenleme ile vergi toplama hakkı tekrar devlete geçiyor, çalışanlara maaşları karşılığı pirinç ödenmesi karara bağlanıyordu. Ancak devletin mali sorunlarının artmasıyla merkezin gücünün zayıflaması sonucu bu sistemin ömrü çok uzun olmadı. 1424’de yayınlanan krallık fermanı ile toprakların alım satımı serbest bırakıldı. Böylece memuriyet karşılığı elde edilen vergi toplama hakkı özel toprak sahipliğine dönüşmüş oldu Toprakta-ki özel mülkiyet haklarının kabul edilmesiyle birlikte toprak mülkiyetindeki yoğunlaşma geri çevrilemez bir hal alırken, toprak sahibi *yangban* sınıfının gücü de giderek arttı (Kim, 1994: 79-81).

⁷ J. B. Palais, **Politics and Polity in Traditional Korea**, Cambridge, Harvard University Press, 1991, s. 10.

⁸ J. B. Palais, **a.g.k.**, s. 12.

bir merkezi yönetim ortaya çıkabiliyordu. Her iki taraf da siyasi ve sosyal yapıdaki konumlarını sürdürebilmek için birbirlerine ihtiyaç duyduklarını biliyorlardı. Dolayısı ile aralarındaki ilişkiyi bir tür “kontrol ve denge” durumu olarak açıklamak mümkündü. İki taraf arasındaki bu denge durumu hanedanlığın 500 yıllık gibi uzun bir süre istikrarlı bir şekilde devam edebilmesinde önemli bir rol oynamış ancak özellikle 19.yüzyılın ikinci yarısında yaşanan finansal sorunlar ve dış tehditler merkezin güçlendirilmesi ihtiyacını ortaya çıkardığında, bu denge unsuru önemli bir engel haline gelmişti. Çünkü merkezin güçlenmesi vergi gelirlerinin artırılmasını gerektiriyordu ve vergi gelirlerinin düşük olmasının temel nedeni ise büyük toprak sahiplerinin yeterince vergi vermemesiydi. Ancak bürokrasiye egemen olan büyük toprak sahipleri sınıfının çıkarlarına aykırı herhangi bir kararın uygulanabilmesi mümkün olmadığı için bu dönemde yapılan reform girişimleri de başarısız oldu⁹.

Büyük toprak sahiplerinin vergiden kaçınmasının en önemli yollarından biri sahip oldukları toprakları olduğundan daha düşük göstermeleriydi. 500 yıllık hanedanlık döneminde toprakların mülkiyetini belirlemeye yönelik kadastro çalışmaları, büyük toprak sahiplerinin engellemesi nedeniyle ancak 6 kere yapılabilmiş, yapılabilen kadastro ölçümlerinde de kayıtlar, ölçüm yapanlara büyük toprak sahipleri tarafından verilen rüşvetler sayesinde, olduğundan düşük tutulmuştu.¹⁰ Vergiden kaçınmanın bir başka yolu da, sel ya da kuraklık nedeniyle vergiden muaf tutulacak zarar gören ürün miktarının, yine ölçüm yapan memurlara verilen rüşvet karşılığında, olduğundan daha yüksek gösterilmesiydi. Her iki durumda da büyük toprak sahipleri, sahip oldukları topraklara göre düşük vergi verirken, bu uygulamaları yapamayan köylülerin vergilerini tam olarak ödemeleri, vergi sisteminin azalan oranlı hale gelmesine yol açmıştı.

Kore toplumunda bir diğer önemli sınıf, nüfusun çoğunluğunu oluşturan yoksul ve orta gelirli köylülerdi. Bunların büyük bir kısmı, toprağı olmadığı için büyük toprak sahiplerinin topraklarında ortakçılık yaparken, bir kısmı da sahip oldukları topraklar geçimlerini sağlamadığı için büyük toprak sahiplerinden toprak kiralayan “yarı kiracı” konumundaydı. Hiç toprağı olmadığı gibi, toprağı işleyecek aletleri de olmayan köylüler ise başkalarının topraklarında çalışarak geçimlerini sağlamaya çalışıyorlardı. Köylülerin yoksulluğunun en önemli nedenlerinden biri eşitsiz toprak dağılımı, bir başka deyişle toprakların önemli bir kısmının az sayıda büyük toprak sahibinin elinde toplanmasıydı. Toprakların dağılımı zaman ve bölgeye göre farklılık göstermekle birlikte, yapılan çeşitli çalışmalarda bu eşitsiz dağılımı görmek mümkündür. Örneğin toprak dağılımına ilişkin yapılan bir çalışmaya göre 17.ve 18. yüzyıllarda genel olarak toprak sahiplerinin %10’u kayıtlı toprakların % 40’ı ile % 50’sine sahip iken, kırsal nüfusun % 60’ını oluşturan yoksul ve orta gelirli köylüler işledikleri top-

⁹ J. B. Palais, **a.g.k.**, s. 5.

¹⁰ Her yirmi yılda yapılması kanunen öngörülmesine rağmen tüm hanedanlık dönemi boyunca kadastro çalışmaları oldukça düzensiz yürütülmüştür. 1600-1604 ve 1627-1634 yılları yapılan ancak tamamlanmayan iki kadastro ölçümünden sonra hanedanlık döneminde Kore’de yapılan başlıca ölçümler 1663-1669, 1718-1720, 1820 ve 1898-1904 yılları arasında gerçekleştirilmiştir (J. B. Palais, **a.g.k.** s. 61).

rakların tamamını ya da bir kısmını kiralamaktadır¹¹. Bir başka çalışma bir bölgedeki toprak sahiplerinin %5,4'ünün toprakların %62,3'üne sahip olduğunu göstermektedir¹².

Aynı olarak ödenen kiralar ya sabit bir ürün miktarı olarak belirlenirdi ya da ortaklaşa elde ettikleri ürünün % 50'sini toprak sahibine öderlerdi. Dolayısıyla küçük toprak sahipleri hem vergi, hem de kira ödemek zorundaydılar. Topraklar genellikle yazılı değil sözlü anlaşmalarla ve kısa süreliğine kiralanabiliyordu. Kira süresinin uzatılması toprak sahibinin keyfine bağlıydı ve toprak sahipleri topraklarını sattıkları zaman kiracıların topraklardan çıkmaları gerekiyordu.

Kira sorunları dışında köylülerin bir başka çok önemli sorunu da tefecilik nedeniyle ödemek zorunda oldukları yüksek faizlerdi. Tefeciliği hem büyük toprak sahipleri hem de devlet yapıyordu. Devletin yaptığı tefecilik, zor durumdaki köylülere yardım amacıyla, hanedanlığın ilk dönemlerinden itibaren uygulanan “hububat destek sistemi” (*Grain Loan System*) aracılığıyla gerçekleşiyordu¹³. Bu sistemin kuruluş esası, temel gelir kaynağının tarımsal üretim olduğu ve bu üretimin de iklim ve doğa koşullarından çok ciddi biçimde etkilendiği Kore’de tarımsal mahsulün stoklanarak kıtlık dönemlerinde köylüye gıda ve tohumluk yardımı yapılması, savaş zamanları ise ordunun beslenmesi ve fiyatların kontrol edilmesiydi. Ancak uzun yıllar savaş koşullarının ortaya çıkmaması ve esas olarak ticari değil geçimlik tarımsal üretimin söz konusu olması nedeniyle stoklanan mahsul köylüye gıda ve tohumluk yardımı için kullanılmaktaydı Bu yardımlar hanedanlığın ilk dönemlerinde geri ödemesiz şekilde yapılırken, büyük toprak sahipleri sınıfından yeterince vergi alamayan hanedanlık yönetimi, destek ve yardım amaçlı bu stoklama sistemini 15. yüzyıldan itibaren devletin gelir açığını kapatmak için kullanmaya başladı. Önce köylülerden yapılan yardımların geri ödenmesi talep edildi, daha sonra geri ödemelere %1-2 gibi düşük bir faiz uygulaması başlatıldı. Köylülerin bu yardımların anaparalarını bile ödeyemeyecek derecede yoksul olmalarına rağmen, faizler zaman içinde %20 hatta %40 seviyelerine yükseltildi. Artan faizler yardım sistemini bir tür tefeciliğe dönüştürürken aynı zamanda ciddi bir yolsuzluk ve rüşvet kaynağı haline de getirmişti. Çünkü yardım ve faizli geri ödeme sisteminin kontrol ve denetimini yerel yöneticilere bırakan devlet, geri ödemelerde meydana gelen aksamalardan yerel yöneticileri sorumlu tutuyordu. Bu durumda yerel yöneticiler faiz gelirlerini arttırmak ve merkeze karşı sistemin düzgün işlediği görüntüsü vermek için ihtiyacı olmayan köylülere zorla yardım yapmak da dâhil her tür baskıyı uygularken, aynı zamanda ambarlardaki tahıl stoklarının kayıtlarında tahrifat yapmak, rüşvet karşılığı borçları düşük göstermek gibi her türlü yolsuzluğa da başvuruyorlardı.

Kiracılık sisteminin yarattığı sorunlar, tefecilik, azalan oranlı vergi sistemi ve yerel yöneticilerin yolsuzlukları altında ezilen köylülerin yoksulluğu 19. yüzyılda

¹¹ S. Shin, “Land Tenure and the Agrarian Economy in Yi Dynasty Korea: 1600-1800”, Harvard Üniversitesi Sosyoloji Bölümü, Cambridge, 1973, (Yayınlanmamış Doktora Tezi).

¹² J. B. Palais, **a.g.k.s.** 64.

¹³ J. B. Palais, **a.g.k.s.**, s. 132-133

daha da artmıştı. Yüzyılın başından itibaren ardı ardına tahta çıkan kralların ya zayıf kişilikte ya da çocuk yaşta olması monarşinin gücünü azaltırken, bu durum soylu *yangban* sınıfını daha da güçlendirmiş, bunun en önemli sonucu ise vergi gelirlerinin daha da azalması olmuştu¹⁴. Devletin gelir açığını yoksul köylüler üzerinden kapatmaya çalışmasının sonucu, yüzyılın başlarından itibaren patlayan köylü isyanları oldu.

İlk ayaklanma 1811 yılında yaşanan kuraklık ve sel felaketi sonrasında ortaya çıktı. Köylüler kıtlıkla mücadele etmeye çalışırken, yüksek faizle yapılan hububat yardımları ve azalan oranlı vergi sistemi köylüleri isyan ettirmişti. Ülkenin kuzeyinde Gasan bölgesinde Hong Kyong-nae önderliğinde başlayan isyan, daha sonra güneyde bazı bölgelere de sıçramış, ordunun müdahalesi ile birkaç ayda zorlukla bastırılmıştı¹⁵.

İkinci ayaklanma 50 yıl sonra 1862’de de başladı. Dinsel bir boyutu olmakla birlikte bu ayaklanma da esas olarak yaşadıkları sıkıntılara karşı köylülerin bir ayaklanmasıydı. 1860 yılında Choe Je-Woo isimli bir Konfüçyüsçü tarafından kurulan *Tonghak* (Doğu Öğretisi) tarikatı kurtuluşun tüm insanların sınıf ayrımı gözetmeksizin eşit sayılması ve demokrasiye geçilmesi ile sağlanabileceğini ileri sürmekte ve böylece insan hakları ve demokrasiyi Kore’nin içişlerine karışmak için kullanan yabancı güçlerden de kurtulunabileceğini savunmaktaydı¹⁶. *Tonghak*’ın kısa sürede köylüler arasında yayılmasının ardından 1862 yılında eşanlı olarak birçok bölgede başlayan isyanlar sırasında hükümet binaları ve soylulara ait mülkleri işgal eden isyancılar ele geçirdiklerini fakir köylülere dağıtmışlardı. 1864 yılında Choe’nin yakalanıp idam edilmesiyle isyan bastırılmış olsa da *Tonghak* tarikatı köylüler arasında yaygınlaşmaya devam edecekti.

Kısa bir aradan sonra 1880’den itibaren ayaklanmalar tekrar başladı. Önceleri çok yaygınlaşmayan genellikle bir, bazen birkaç bölgede sınırlı kalan ayaklanmalar 1888-1889 yılında yaşanan kuraklıkla birlikte şiddetlenerek 1894 yılında o güne kadar görülmemiş bir boyuta ulaştı. “*Tonghak* isyanı” olarak bilinen ve 10 ay süren bu ayaklanmaya 100.000 civarında köylü katılmıştı¹⁷. Yönetimin çağrısı üzerine Çin birlikleri Kore’ye girince, Kore üzerinde hâkimiyet kurmaya çalışan Japonlar da asker gönderdi ve ayaklanma iyi eğitilmiş ve donanımlı Japon askerlerin desteğiyle zorlukla bastırıldı.¹⁸

¹⁴ B. Cummings, **Korea’s Place in the Sun**, New York, Norton Company, 2005, s. 92.

¹⁵ K. Min, “Rebellious Roots: Korean Peasant Movements (1862-1894)”, North Carolina Üniversitesi Sosyoloji Bölümü, North Carolina, 1995, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), s.1

¹⁶ K. Atik, “Kore Aydınlanması –Joseon Dönemi”, **Doğu-Batı Dergisi**, 61, 2013.

¹⁷ D. Kim “Peasants, State, and Landlords: National Crisis and the Transformation of Agrarian Society in Pre-Colonial Korea”, Chicago Üniversitesi Sosyoloji Bölümü, Chicago, 1994, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), s. 136.

¹⁸ Ayaklanmanın ardından Kore üzerindeki hâkimiyet mücadelesi sürdüren Çin ve Japonya arasında gerçekleşen savaş Japonya’nın üstünlüğü ile sona erdi. Çin, Şimonese Antlaşması’yla (1895) Japonya’nın Kore üzerindeki nüfuzunu tanımak zorunda kaldı. Ardından 1904–05 savaşında Rusya’yı yenen Japonya 1905’de Kore’yi resmen himayesi altına alırken, 1910 yılında da ilhak etti. Kore 1945 yılına kadar Japon sömürgeci olarak kaldı.

19.yüzyılda ortaya çıkan bu ayaklanmaların önemli bir özelliği köylülerin isyanının esas olarak büyük toprak sahipleri sınıfına değil, rüşvet karşılığı toprak sahiplerinin topraklarını olduğundan düşük gösteren, zarar gören mahsul miktarını ise olduğundan fazla kaydeden memurlara ve hububat destek uygulamasında tefecilik yapan yerel yöneticilere yönelik olmasıydı¹⁹. Yoksulluklarının temel nedeni olarak eşitsiz toprak dağılımını, büyük toprak sahiplerinin vergi vermemesini ya da onların kendilerine dayattığı kira koşullarını değil, memurları ve yerel yöneticileri görüyorlardı. O nedenle devlet dairelerini işgal etmişler, yakmışlar ya da rüşvet alan memurları öldürmüşlerdi. Dolayısıyla bu isyanlar nedeniyle büyük toprak sahiplerine yönelik bir tehdit söz konusu olmadı ve toprak sahiplerinin egemen konumu hanedanlığın sonuna kadar (1910) devam etti.

Kore’de köylü isyanları 19. yüzyılda ortaya çıkmış olsa da, devlet gelirlerinin düşüklüğü ve köylülerin yoksulluğu sorunlarını çözmek üzere reform tartışmaları 17. yüzyılın sonlarından itibaren başlamıştı. Bazı Konfüçyüs’çü aydınlar tarafından 17. ve 18.yüzyılda yapılmış olan reform önerilerinde kiracılık sisteminin ortadan kaldırılması, topraklara devlet tarafından el konularak köylülere eşit bir şekilde yeniden dağıtılması gibi oldukça radikal önlemler yer alıyordu. Buna karşılık köylü ayaklanmalarının yaşanmaya başladığı 19.yüzyılda yapılan öneriler toprak kayıtlarının iyileştirilmesi, vergi oranlarının düşürülmesi ya da yolsuzluk yapan memurların cezalandırılması gibi bazı yönetsel düzenlemeler içermekteydi²⁰. Reform önerilerdeki bu farklılaşmanın gerisinde, önceki reform önerilerinin hiçbirinin gerçekleşmemiş olması yanında, 19. yüzyılda *yangban* sınıfının gücünün daha da artmış olmasının yatıtığını söylemek mümkündür. Nitekim 1862 isyanından sonra köylülerin yoksulluğunu azaltmak ve devlet gelirlerini arttırmak üzere yapılan ve “*Taewongun* reformları”²¹ olarak bilinen reformlar büyük toprak sahiplerinin engellemeleri nedeniyle, sadece rüşvet alan ve yolsuzluk yapan memurların cezalandırılması ve hububat destek sistemi içinde uygulanan faiz oranlarının indirilmesi ile sınırlı kalmıştır.²²

Kore’nin büyük toprak sahipleri egemenliğindeki bu geleneksel toplumsal yapısı 19.yüzyılın ikinci yarısında Japonya’nın baskısıyla imzalanan ve yaklaşık 250 yıllık bir izolasyon sürecini sona erdirip Kore’nin dış dünyaya açılmasını sağlayan Kangwa Antlaşması (1876) sonrasında da değişmemiştir²³. Kangwa Antlaşması Kore

¹⁹ J. B. Palais, **a.g.k.**, s.66.

²⁰ J. B. Palais, **a.g.k.**, s.67-69.

²¹ *Taewongun* (Büyük Prens), 1864 yılında 11 yaşında tahta çıkan Kral Kojong’un naibliğe getirilen babası Yi Ha-ung’un lakabıdır. Fiilen Kore’yi yönettiği 1864–1874 döneminde krallığın hem siyasi hem ekonomik konumunu güçlendirmek üzere yapmaya çalıştığı reformlar “*Taewongun* Reformları” olarak bilinir.

²² Benzer şekilde, 1894 ayaklanmasının ardından 1894-96 yılları arasında ve esas olarak Japonya’nın yönlendirmesi ile gerçekleştirilen “Kobo Reformları” da önemli idari değişiklikler getirmekle birlikte toprak sahiplerinin gücünü etkileyen sonuçlar yaratmamıştır (Shin, “Defensive Struggles of Forward-looking Efforts: Tenancy Disputes in Colonial Korea, 1920-1932”, **Journal of Korean Studies**, 7, 1990).

²³ 1592 ve 1597’de Japonya’nın, 1627 ve 1636’da Mançu’ların saldırının ardından Kore Krallığı, Japonya ve Çin ile ilişkilerini büyük ölçüde sınırlayarak dışarıya kapanma po-

pazarını yabancı (özellikle Japon) mallarına açarken, Kore'nin tarımsal ürün (özellikle pirinç ve fasulye) ihracatının da hızla artmasına yol açmıştı. 1881–1910 yılları arasında Kore'nin ihracatı 15 kat artmış, sadece büyük toprak sahipleri değil, yarı kiracı konumunda olanlar da ihracat yapar hale gelmişlerdi²⁴.

Bu dışa açılma süreci ve tarımsal üretimde yaşanan ticarileşmeye rağmen geleneksel toplum yapısının ve tarımsal üretim ilişkilerinin değişmemesinin, dolayısıyla tarımsal kapitalizme geçilememesinin temel nedeni büyük toprak sahiplerinin topraklarından elde ettikleri yüksek kira gelirleri ve tefecilikten elde ettikleri yüksek faiz gelirleriydi. Bu yüksek gelirler onlar için toprak sahibi olarak kalmayı, dış pazarlara ihracat yapan bir tarımsal kapitaliste dönüşmekten daha cazip kılmaktaydı. Ne zaman ki toprak sahipliğinden elde edilen gelirler azalmaya başlayacak, Kore'de tarımsal üretim ilişkileri de dönüşmeye başlayacaktır. Bu dönüşümün nasıl gerçekleştiği bundan sonraki bölümde ele alınacaktır.

3. Japon Sömürgeciliği Döneminde Tarımsal Sınıf Yapısı ve Güç İlişkilerinde Yaşanan Gelişmeler

1895 yılında Çin'i, 1905 yılında Rusya'yı mağlup ederek, bu iki ülkenin Kore üzerindeki hâkimiyetini sona erdiren Japonya 1905 yılında Kore kralına zorla bir himaye antlaşması imzalatmıştı. Bu antlaşma sonrası Japonlar tarafından Kore'de görevlendirilen ve Meiji Restorasyonunun önemli isimlerinden biri olan Ito Hirobumi'nin Mançurya ziyareti sırasında milliyetçi bir Kore'li tarafından öldürülmesi üzerine Japonya 1910 yılında Kore'yi ilhak etti. 1910–1945 arasındaki 35 yılı Japon sömürgesi olarak geçiren Kore'de bu dönemin sosyal, siyasal ve ekonomik açıdan derin etkileri oldu. Japon kolonyalizminin en önemli etkilerinden biri de tarımsal sınıf yapısı ve güç ilişkilerinde başlattığı dönüşümdü.

Bu dönüşümün ilk adımlarından biri, 1910 yılından itibaren Kore'yi bir genel vali aracılığıyla yönetmeye başlayan Japonların bürokrasi alanında yaptıkları düzenlemelerdi. *Yangban* sınıfından gelen bürokratların emekli edilerek²⁵ onların yerine

litikası uygulamaya başlamış, 18.yüzyıl da Çin'deki misyonlar aracılığıyla ülkeye giren Hıristiyanlığın soylu bilginler arasında giderek yayılması önlenemeyince bu kapanma tam bir izolasyona dönüşmüştü. 1860'ların ikinci yarısında gerçekleşen Meiji Restorasyonu sonrasında emperyal bir güç olma sürecine giren Japonya için Kore üzerinde hâkimiyet kurmak hem güvenlik açısından hem ekonomik açıdan önemliydi. Pusan limanının 1876 yılında Japon savaş gemileri tarafından zorla açılması Kore'nin izolasyon sürecini sona erdirmişti. İki ülke arasında imzalanan ve eşitsiz koşullar içeren Kangwa Antlaşması 1910 yılında Kore'nin ilhâkına giden sürecin başlangıcı olduğu gibi, Kore'nin modernleşme sürecinin başlangıcı olarak da kabul edilir (Duus, *The Abacus and the Sword, The Japanese Penetration of Korea*, Berkeley, University of California Press, 1998, s. 48-49).

²⁴ 1910 yılı verilerine göre büyük toprak sahipleri üretimlerinin (esas olarak pirinç) %71,9'unu ihraç ederken, yarı kiracı konumunda olanlar % 42,4'ünü (esas olarak fasulye) ihraç etmekteydiler. (Bkz. W. G. Shin, "Neither "sprouts" nor "offspring" The Agrarian Roots of Korean Capitalism", *Transformations in Twentieth Century Korea*, Der: Chang Y. Shik ve Steven H. Lee, New York, Routledge, 2006.)

²⁵ Japonlar 84 *yangban* sınıfına mensup üst düzey bürokrat ile birlikte bürokraside görevli 3645 kişiyi daha emekli etmişlerdi (B. Cummings, a.g.e. s. 151).

üst düzey konumlara Japonların getirilmesi büyük toprak sahipleri sınıfının devlet üzerindeki egemen konumunu önemli ölçüde zayıflattı²⁶. Japonların yönetime gelir gelmez başlattıkları bir başka uygulama da kadastro çalışması oldu. 1910 yılında başlayan ve yaklaşık 9 yıl süren bu çalışmaların temel amacı, topraktan elde edilen vergi gelirlerinin artırılmasıydı. Nitekim her bir toprak parçasının sahibinin, kalitesinin ve değerinin kayıt altına alındığı kadastro çalışmalarına dayanılarak 1914 yılında başlatılan yeni vergi uygulaması sonucunda 1930 yılında topraktan alınan vergiler 1910 yılında toplanan vergilerin 2,5 katına ulaşmıştı²⁷. *Yangban* sınıfından gelenlerin bürokrasiden uzaklaştırılması ve hanedanlık dönemi boyunca yeterince vergilendirilemeyen büyük toprak sahiplerinin vergi verir hale getirilmesi şüphesiz bu sınıfın siyasi gücünün gerilemesini ve devlet üzerindeki doğrudan kontrolünün zayıflamasını ifade ediyordu. Ancak öte yandan kadastro çalışmalarının aynı zamanda topraktaki mülkiyet ilişkilerini güçlendirici bir sonucu da olmuştu.²⁸ Toprak sahiplerinin, özellikle büyük toprak sahiplerinin mülkiyetini garanti altına alırken, kiracıları korumak üzere hiçbir düzenleme getirmeyen kadastro çalışması sona erdiğinde kırsal nüfusun % 77,2'sinin ya topraksız ortakçı ya da yarı-kiracı olduğu, buna karşılık büyük toprak sahiplerinin % 3,1'inin toprakların % 70'inden fazlasına sahip olduğu ortaya çıkmıştı²⁹. Bir başka deyişle büyük toprak sahiplerinin kırsal kesimdeki egemen konumu ve dolayısıyla tarımdaki geleneksel ilişki yapısı güçlenerek devam etmekteydi. Çünkü Japonlar bu aşamada tarımdaki sınıf yapısının ve güç ilişkilerinin devamını kendileri açısından daha avantajlı görmüşlerdi. Siyasi gücünü kaybeden ancak ekonomik ve sosyal gücü devam eden büyük toprak sahipleriyle işbirliği yapmak kendilerine yönetim kolaylığı sağlayacaktı. Böylece kırsal kesimi büyük toprak sahipleri aracılığıyla yönetmek, köylüleri disipline etmek ve kontrol altında tutmak daha kolay olacaktı³⁰.

Bu işbirliğinin somut adımlarından biri toprak sahiplerinin örgütlenerek yerel siyasete katılımının teşvik edilmesiydi. Nitekim 1920 yılında eyalet yönetimlerine seçilenlerin büyük bir kısmı büyük toprak sahipleri idi³¹. Büyük toprak sahipleriyle

²⁶ A. Kohli, **State-Directed Development, Political Power and Industrialization in the Global Periphery**, Cambridge, Cambridge University Press, 2004.

²⁷ W. G. Shin, "Defensive Struggles..." a.g.m.

²⁸ Japonlar kadastro sayımı sonrası, Meiji hukuk sistemine dayanarak uygulamaya koydukları yeni hukuk sistemiyle Kore'de batı tipi özel mülkiyet kavramını yaratmışlardı. Bu süreçte Japonlar önemli miktarda toprağın sahibi olurken, büyük toprak sahibi Korelilerin toprakları da genişlemişti (A. KOHLI, **State-Directed Development, Political Power and Industrialization in the Global Periphery**, Cambridge, Cambridge University Press, 2004.

²⁹ W. G. Shin, a.g.m.

³⁰ B. Cummings, "The Legacy of Japanese Colonialism in Korea", **The Japanese Colonial Empire 1895-1945**, Der: Ramon H. Myers ve Mark R. Peattie, Princeton, New Jersey, Princeton University Press, 1984, s. 478-496.

³¹ W. G. Shin, "Neither "sprouts" nor "offspring" The Agrarian Roots of Korean Capitalism", **Transformations in Twentieth Century Korea**, Der: Chang Y. Shik ve Steven H. Lee, New York, Routledge, 2006.

işbirliğinin Japonlara yönetim kolaylığı sağlamasının yanında bir başka önemli sonucu da Kore'deki tarımsal üretimin, özellikle pirinç üretiminin, artırılması oldu. Japonların Kore'de pirinç üretimini arttırma çabalarının temel nedeni kendi ihtiyaçlarıydı.³² Kore'yi özellikle başlangıçta ucuz pirinç deposu olarak gören Japonya'nın sulama ve ekilebilir toprakların ıslahı yoluyla üretimi arttırma çabaları sonucunda 1910–1920 arasında pirinç üretimi %43 artmıştı. 1912–1925 döneminde Kore'nin Japonya'ya pirinç ihracatı 3 kat artarken, bu ihracat nedeniyle artan talep 1918–27 arasında Kore'de pirinç fiyatlarının da 4 kat artmasına neden olmuştu^{33,34}

Ancak 1910'ların sonlarında ve 1920'lerin başlarında tarımda yaşanan bu ekonomik gelişmelerden yararlananlar esas olarak büyük toprak sahipleri ve piyasayı kontrol eden Japon tüccarlardı. Bu dönemde tarımsal ürün ticareti yanında kira ve tefecilik gelirleriyle daha da zenginleşen büyük toprak sahiplerinin toprakları genişlerken, artan kiralar ve keyfi kira sözleşmeleri kiracıların büyük bir kısmının yaşam standartlarının daha da kötüleşmesine ve tarımdaki gelir eşitsizliğinin daha da artmasına neden olmuştu. Öte yandan tarımın ticarileşmesi ve ihracat nedeniyle artan fiyatlar bu dönemde bazı toprak sahiplerini üretim ve verimlilik artışı çabalarına yöneltmiş olsa da, tarımdaki geleneksel yapı temel özelliklerini korumaktaydı. Çünkü kira gelirleri ve tefecilikten elde edilen faiz gelirleri hala büyük toprak sahiplerinin başka bir arayışa yönelmesini gerektirmeyecek kadar yüksekti. Ancak 1920'lerden itibaren bu durum farklılaşmaya başladı, tarımsal sınıf yapısı ve üretim ilişkilerinde önemli değişimler ortaya çıktı. Bu değişimin temel dinamiği, yaşadıkları yoksulluğa ve kira koşullarına tepki göstermeye başlayan topraksız ve yarı- kiracı konumundaki köylülerdi.

Değişimin ilk habercisi, Japon sömürge yönetimine karşı ilk kez ve 1 Mart 1919'da ülke çapında başlayan gösteriler oldu. "1 Mart 1919 Ayaklanması" (*1919 March First Uprising*) olarak bilinen bu gösteriler 33 Koreli aydınının Japon sömürgeciliğine karşı bir bağımsızlık bildirisini Seul'de açıklamalarıyla başladı. Hızla ülke çapına yayılan, aylarca süren ve milyonlarca kişinin katıldığı gösterilerde Japon resmi kayıtlarına göre 553 kişi öldürülmüş, 1.409 kişi yaralanmış. 12 522 kişi tutuklanmışken, Kore milliyetçilerinin kayıtlarına göre 7.500 kişi öldürülmüş, 15.000 civarında kişi yaralanmış, 45.000 kişi tutuklanmıştı. Ulusal bağımsızlığının gerçekleşmesini sağlamasa da, Japon sömürge yönetimine karşı Korelilerin tepkisini dünyaya duyuran bu gösterilerin önemli sonuçları oldu³⁵. Bu sonuçlardan biri Şanghay'da sürgüne

³² I.Dünya Savaşı koşullarında, savaşa katılmayan tek büyük güç olan Japonya'nın ihracatı hızla artınca, pirinç fiyatları 3'e katlanmış ve bu durum Japonya'nın pirinç talebini arttırmıştı. Özellikle 1918'de yaşanan pirinç kıtlığının ardından Japonya 'da başlayan isyanlar üzerine 1920 yılında Kore'de "Pirinç Üretimini Arttırma Planı" uygulamaya kondu (Cummings, a.g.e. 151; Kohli, a.g.e.)

³³ S. C. Suh, **Growth and Structural Change in the Korean Economy 1910-1940**, Cambridge, Harvard University Press, 1978, s. 158.

³⁴ Pirinç üretimi artarken aynı dönemde Kore'de kişi başına pirinç tüketiminin azalması nedeniyle Koreliler bu ihracatı "kıtlık ihracatı" olarak adlandırmışlardır (Kohli, a.g.m. s. 96).

³⁵ B. Cummings, a.g.e., s. 154.

gönderilen milliyetçi Koreliler tarafından Kore Geçici Hükümeti'nin kurulmasıydı.³⁶ Olayların konumuz açısından önemli olan sonucu ise, Japonların olayların bastırılmasından sonra “Kültür Politikası” olarak adlandırdıkları daha ılımlı bir politikayı uygulamaya başlamalarıydı.³⁷ Bu yeni politika sınırlı da olsa konuşma ve örgütlenme özgürlüğü sağlarken, eşitlik vaadinde bulunuyor, daha fazla Koreliye devlet memurluğu ve hâkimlik gibi üst düzey pozisyonlara atanabilme, daha iyi eğitim alma fırsatları sunuyordu³⁸.

Japonların Korelilerin tepkilerini yatıştırmak amacıyla uygulamaya başladıkları bu yeni politika, sınırlı değişiklikler içerse de, 1920'lerde kiracıların toprak sahiplerine karşı örgütlenmeye başlamasında kritik bir rol oynadı. Kira koşullarının toprak sahiplerinin hayırseverliğiyle değil, ancak kolektif davranabilmeleri halinde değiştirilebileceği bilinci köylüler arasında yayılırken, kiracılar da hızla örgütlenmeye başlamıştı. 1924 yılında tüm ülkede kurulan kiracı örgütlerinin sayısı 181 iken, 1926 yılında sadece Chollo eyaletinde üye sayısı 11.938 olan 83 örgüt ortaya çıkmıştı³⁹.

Bu dönemde gerçekleşen köylü eylemlerinin Kore'de 19.yüzyılda gerçekleşen köylü isyanlarından önemli bir farkı vardı. 1920'li yıllarda ortaya çıkan köylülerin tepkisi artık yöneticilere ya da rüşvetçi devlet memurlarına değil, doğrudan büyük toprak sahiplerine yönelikti. Japonlar 1914 yılında yaptıkları vergi reformuyla büyük toprak sahiplerinin gerektiği şekilde vergilendirilmesini sağlayarak köylülerin bu konuda devlete yönelik öfkesini ortadan kaldırmış, ancak aynı zamanda kiracıları toprak sahipleri karşısında savunmasız bırakmışlardı. Bu durum köylülerin yaşadıkları yoksulluğun nedeninin eşitsiz toprak dağılımı ve büyük toprak sahiplerinin dayattığı kira koşulları olduğunu görmelerini sağlamış ve mücadeleleri sınıfsal bir nitelik kazanmıştı⁴⁰.

Büyük toprak sahiplerinin kırsal kesimdeki egemenliğine ve otoritesine artık sessizce boyun eğmeyeceklerini ilan eden kiracıların temel talepleri kiralaların indirilmesi, kira artış oranlarının azaltılması, daha iyi ve güvenceli kontrat koşullarının sağlanmasıydı. Başlangıçta toprağı ekip biçmeyi reddetme, ürünü toplamama ya da kira ödememe şeklinde şiddet içermeyen kolektif eylem biçimleri uygulanırken, zaman içinde yaygınlaşan ve radikalleşen eylemlere polis müdahalesi ve şiddet de karışmıştı.

Eylemler yaygınlaştıkça ve radikalleştikçe Japonların bu eylemlere yönelik dikkatleri de arttı. Japon Sömürge Yönetimi o zamana dek kiracı sorunlarını sadece

³⁶ Bağımsızlık sonrası ilk Kore başkanı olan Syngman Rhee bu geçici hükümetin üyelerinden biri idi.

³⁷ R. Devine, “Japanese Rule in Korea after the March First Uprising”, **Monumenta Nipponica**, 52 (4), 1997 ve SHIN, W.G., “Defensive Struggles...a.g.e.

³⁸ B. Reich, **A Brief History of Korea**, New York, Infobase Publishing, 2010, s. 160.

³⁹ W. G. Shin, “Neither “sprouts” nor “offspring” The Agrarian Roots of Korean Capitalism”, **Transformations in Twentieth Century Korea**, Der: Chang Y. Shik ve Steven H. Lee, New York, Routledge, 2006.

⁴⁰ Y. T. Chung, “The Spread of Peasant Movement and Changes in the Tenant Policy in the 1920's Colonial Korea”, **International Journal of Korean History**, 2, 2001.

pirinç üretimini ya da tarımsal üretimin gelişimini etkileyen konular olarak görmekteydi. Ancak 1924-25 yılından itibaren bu eylemleri kolonyal yönetimin istikrarını etkileyen sorunlar olarak da algılamaya başlamıştı. Bu arada büyük toprak sahipleri sömürge yönetiminden bu eylemlere karşı önlemler almasını ve elebaşçıların cezalandırılmasını talep ederken, kendileri de örgütlenmeye başladılar. Japon toprak sahipleri bu örgütlenmede başı çekmekteydi. Ancak Japon yöneticiler eylemleri bastırmak ve sorumluları cezalandırmak şeklinde bir müdahalenin toprak sahipleri ile köylüler arasındaki sınıf mücadelesini Japon Sömürge Yönetimi ile köylüler arasında bir mücadeleye dönüştürmesi tehlikesini görmüşlerdi. Bu nedenle eylemlere doğrudan müdahale etmek yerine köylüler ve toprak sahiplerinin mücadelesini uzlaşmayla çözmeye yönelik bir arayış içine girdiler.

Bu arayışın ilk adımı 1924 yılında kiracı sorunları ve alınacak önlemler konusunda, bütün eyaletlerin tarım bürosu yöneticilerinin katıldığı bir konferans düzenlemek oldu⁴¹. Bu konferansta bir yandan tarımsal üretimi geliştirmek üzere kiracılarla toprak sahiplerinin uzlaşmasını sağlamaya yönelik çalışmalar yapılması, öte yandan toplumsal huzuru bozucu davranışlar gösteren “ajitatörlerin” cezalandırılmasına yönelik poliseye önlemlerin alınması kararlaştırılmıştı. Kiracı eylemlerinin yaygınlaşarak devam etmesi karşısında 1925 yılında “Barışı Koruma Kanunu”, 1926 yılında “Şiddet Eylemlerinin Cezalandırılması Kanunu” çıkartıldı.⁴² Öte yandan yine 1926 yılında çıkartılan “Kore Tarımsal Toplum Kanunu” toprak sahipleriyle kiracılar arasındaki anlaşmazlıklarına müdahale etme ve pirinç üretimini arttırmak için çalışmalar yapmak üzere “Tarımsal Toplum Sistemi” adı verilen bir organizasyon kurulmasını öngörüyordu⁴³. Bu sisteme 35 dönümden daha az toprağı olanlar dışında bütün toprak sahiplerinin üye olması zorunluydu. Sorunlara ilk aşamada müdahale ederek çözüme görevi verilen bu organizasyona, doğrudan sömürge yönetimine bağlı olmasına rağmen, görünürde bağımsızmış gibi bir statü verilmişti. Sadece büyük toprak sahipleri olmasa bile esas olarak toprak sahiplerinin bir organizasyonu olan bu kurum doğal olarak sorunların çözümünde de yetersiz kaldı.

Japon Sömürge Yönetimi kiracı sorunlarını çözüme konusunda kararlıydı. 1927 yılından itibaren kiracılık sistemi uygulamalarını araştırmak üzere bir büro oluşturularak ülke çapında kiracılık uygulamaları incelenmeye başlandı⁴⁴. Ayrıca 1928 yılında yönetimin üst düzey pozisyonlarında yer alan 19 kişiden oluşan geçici bir komiteye kiracıların sorunlarını inceleme görevi verildi. Bu komite, uzun dönemde kiracılara yönelik bir yasa çıkartılmasının, kısa dönemde de kiracıların sorunlarının idari kararlarla çözülmesinin zorunlu olduğunu ifade eden bir rapor hazırladı. Bu rapor kira sürelerinin uzatılması, kira kontratlarının iptal koşullarının iyileştirilmesi gibi kiracıların yararına bir dizi öneri içermekteydi. Büyük toprak sahipleri doğal olarak

⁴¹ Y. T. Chung, a.g.m.

⁴² Bu kanunların çıkartılmasında yaygınlaşan eylemler kadar 1925 yılında Kore Komünist Partisi'nin kurulması da rol oynamıştı. Köylü eylemleri yanında işçi eylemlerinin de tirmanmasında önemli etkisi olan komünist partisi 1928 yılında kapatıldı.

⁴³ Y. T. Chung, a.g.m.

⁴⁴ Y. T. Chung, a.g.m.

bu rapora karşı çıktılar. Ancak Japon Sömürge Yönetimi eskiden olduğu gibi büyük toprak sahipleriyle işbirliği yapmanın, kiracılar karşısında onları desteklemenin, giderek yaygınlaşan eylemleri askeri ya da polisiye önlemlerle bastırmanın sonucunun eylemlerin daha da radikalleşmesi olacağını görüyorlardı. En büyük korkuları, kendi ülkelerinden de aşına oldukları bu tür eylemlerin sosyalist bir nitelik kazanması ve daha da güçlenmesiydi.⁴⁵ Japonların kararlılığında rol oynayan bir başka faktör de 1931 yılında Mançurya'yı işgal etmeleri ve emperyal bir güç olma yolunda gündemlerinde başka savaş planlarının da olmasıydı. Bu süreçte Kore'de başlayabilecek sosyalist bir ayaklanma onlar için ciddi bir endişe kaynağıydı.

Bu korku ve endişeler o zamana kadar uyguladıkları politikaların köklü bir biçimde değişmesini gündeme getirdi. Bu değişikliğin önemli sonucu sömürge yönetiminin artık toprak sahiplerine verdiği destekten vazgeçmesiydi Kırsal kesimdeki huzursuzlukların giderilmesi, o zamana kadar büyük toprak sahipleriyle yapmış oldukları işbirliğinin bozulmasını gerektiriyordu.

Japonların bu politika değişikliğinin ilk adımı 1932 yılında çıkartılan “*Kiracılar Anlaşmazlık Kararnamesi*” oldu. Bu kanuna göre kiracılar ya da büyük toprak sahipleri anlaşmazlık konularını bölge kiracılık konseylerinin temsilcilerine bildireceklerdi. Kiracı sorunlarını ortadan kaldırmayı olmasa bile, çözmeyi amaçlayan bu kararnamenin en önemli özelliği kırsal kesimdeki anlaşmazlıkların kurumsal bir çerçevede ele alınmasını ve önceki büyük toprak sahipleri yanlısı uygulamalardan farklı olarak kiracıların da sesinin duyulmasını sağlamasıydı⁴⁶.

İki yıl sonra, 1934 yılında toprak sahiplerinin büyük itirazlarına rağmen “Kore Tarımsal Topraklar Kararnamesi” çıkartıldı. Toprak sahiplerinin haklarını biraz daha kısıtlayan bu kararnameye göre kira kontratlarının süresi en az üç yıl olacak, kötü hasat yıllarında kiracılar indirim talep edebilecek, kiracı tarafından ihlal edilmediği sürece kira sözleşmesi yenilenebilecek ve kiracıların itiraz ettiği sözleşmeler yapılamayacaktı. Ayrıca, 1933 yılında kurulmuş olan Bölge Kiracı Konseyleri kalıcı hale getiriliyor ve anlaşmazlıkların çözümünde doğrudan yetkili kınılıyordu.

Bu kararname ile getirilen düzenlemeler son derece önemliydi. Çünkü kiracıların şikâyetlerine yasal bir zemin sağlıyor, büyük toprak sahiplerinin haklarını kısıtlıyor ve böylece tarımsal sınıf ilişkilerinin dönüşmesine zemin hazırlıyordu. O sırada Kore'deki Amerikan elçisi Amerikan Dışişleri Bakanlığı'na yazdığı raporda bu kanunları “*ilk defa Kore halkının çıkarlarını Koreli ve Japon büyük toprak sahiplerinden daha fazla gözeten kanunlar*” olarak tanımlamıştı⁴⁷.

⁴⁵ Kore Komünist Parti'sinin kapatılmasının ardından sömürge yönetiminin gidererek sertleşmesi ve otoriterleşmesi işçi hareketinin de militanlaşmasına ve eylemlerin radikalleşmesine neden olmuştu. Bir yandan ülkedeki polis baskısı giderek artarken, öte yandan işçi ve köylüler arasında örgütlenme çabası içindeki komünistler 1932'de Kızıl İşçi Birliği'ni ve Kızıl Köylü Birliği'ni kurmuşlardı. Bu örgütlerin faaliyetleri sömürge dönemi sonrasında da devam edecekti.

⁴⁶ Y. T. Chung, a.g.e. ve W. G. Shin, Neither “sprouts”... a.g.m.

⁴⁷ W. G. Shin, Neither “sprouts”... a.g.m.

6 eyalette yaşanan kiracı eylemleri ve sonuçlarına ilişkin bilgilerin yer aldığı aşağıdaki tabloda 1932 ve 1934 yılında çıkartılan kararnameler sonrasında eylemlerin ve eyleme katılanların sayısındaki artış yanında, kiracıların kazanımlarının nasıl değiştiği açıkça görülmektedir.

Tablo 3.1: Kiracı Eylemleri (6 eyalet)

	1920-32	1933-39
Eylem sayısı	4804	136175
Katılanların sayısı	74581	322673
Anlaşmazlık konusu (%)		
Kiracı Hakları	53	81
Kira Miktarı	41	17
Diğer	6	2
Sonuçlar (%)		
Kiracıların zaferi	16	58
Uzlaşma	41	24
Taleplerden vazgeçilmesi	14	12
Kiracıların yenilmesi	19	7

Kaynak: W. G. Shin a.g.m.

Japon sömürge yönetimi bu dönemde sadece toprak sahiplerinin gücünü azaltan ve kiracıları güçlendiren kararnameler çıkartmakla yetinmemiş, aynı zamanda gerek 1929 Dünya krizinin etkileri, gerekse kiracılık koşulları altında iyice yoksullaşan köylülerin hayatını maddi ve manevi anlamda iyileştirme çabası içine de girmişti. Bu amaçla 1932 yılında “Kırsal Hayatı Yeniden Canlandırma Kampanyası” adı altında bir program başlatıldı. 1940 yılına kadar sürdürülen bu kampanya köylülere gıda yardımı, tohumluk yardımı, ucuz kredi gibi bir dizi destek verilmesinin yanında, her köyde “köy lideri” olarak adlandırılan kişilerin seçilmesini öngörmekteydi. Köylülerin sorunlarını merkeze aktaracak bu kişilere aynı zamanda büyük toprak sahiplerine rakip bir sosyal statü de verilmekteydi.

Köylülerin eylemleri sonucu çıkartılan kanunlar ve Yeniden Canlandırma Kampanyası büyük toprak sahiplerinin kırsal kesimdeki ekonomik ve sosyal egemenliklerini büyük ölçüde kaybetmesine neden olmuştu. Artık kiralari istedikleri gibi arttıramaz, kiracıları istedikleri gibi değiştiremez, istedikleri koşullarda sözleşmeleri kiracılara dayatamaz duruma gelmişlerdi. Toprak sahibi olarak artık yüksek kira gelirleri elde edemedikleri gibi, köylülere devlet tarafından ucuz kredi sağlandığı için, tefecilikten elde ettikleri yüksek faiz gelirleri de kalmamıştı. Bu durumda toprak sahibi olarak kalmanın cazibesi de azalmaya başlamıştı.

Toprak sahipliğinden elde edilen gelirlerin azalmaya başlaması karşısında yeni arayış içine giren toprak sahiplerinin bir kısmı, daha çok büyük toprak sahibi olan Japonlar, topraklarını üretim ve verimlilik artışı kaygılarının ön planda olduğu, ücret-

li emek kullanan kapitalist çiftliklere ya da tarım işletmelerine dönüştürürken, bazı büyük toprak sahipleri de yatırımlarını başta ticaret ve sanayi olmak üzere tarım dışı alanlara kaydırmaya başladı⁴⁸.

Modern çiftlik sisteminin yaygınlaşması kiraya verilen toprakların azalmasına yol açınca kiracılık sistemi de kaçınılmaz olarak etkilenmişti. Özellikle güney eyaletlerinde eski kiracıların kentlere göç etmesiyle 1935-39 yılları arasında kentsel nüfusun sayısı % 91 arttı. Bu yeni kentliler Japon sömürge yönetiminin özellikle 1930'ların ikinci yarısında Kore'de başlattıkları sanayileşme sürecinin gerektirdiği işgücünü oluşturacaktı.⁴⁹

Konfüçyüs geleneğinde tarımın sanayi ve ticarete göre çok daha saygın bir konumu olmasına rağmen, büyük toprak sahiplerinin topraklarının bir kısmını satarak tarım dışı alanlara yatırım yapmaya başlaması, Japonların 1930'ların ikinci yarısında başlattıkları sanayileşme sürecine Korelilerin de katılımını sağlamıştı. Ancak onların temel motivasyonu bu dönemde sömürge yönetimi tarafından uygulanan yoğun teşvik politikası değil, köylü eylemleri sonucunda yaşanan gelişmelerdi.

Sömürge döneminde yaşanan bu gelişmeler, büyük toprak sahiplerinin gücünde ve sayısında bir azalmaya yol açmış, kiracıların durumunda az da olsa bir iyileşme yaratmış, tarımsal üretim ilişkilerinde bir değişimi başlatmış ve tarımdan sanayiye kaynak aktarımının başlamasına neden olmuştu. Ancak kırsal kesimdeki gerilim hala devam etmekteydi. Bu gerilimin en önemli nedeni toprak dağılımındaki büyük eşitsizliğin sürmesiydi. Japonların Kore'den çekildiği ve dolayısıyla sömürge yönetiminin sona erdiği 1945 yılında kırsal nüfusun % 3'ünü oluşturan büyük toprak sahipleri toprakların %63,4'ünü elinde bulundururken, köylü nüfusun yaklaşık yarısının (%48,6)

⁴⁸ W. G. Shin, Neither "sprouts"... a.g.m.

⁴⁹ Japonların Kore'nin sanayileşme sürecine ilişkin üç farklı dönemde üç farklı yaklaşımları olmuştur. Kore'nin ucuz pirinç deposu ve Japon sanayi ürünleri için bir ihrac pazarı olarak önem taşıdığı 1910-1920 döneminde sömürge yönetimi Kore'de Japon girişimciler tarafından sanayi yatırımları yapılmasını önlemek üzere kural ve düzenlemeler getirmiştir. Birinci Dünya Savaşı sırasında yaşanan hızlı sermaye birikimi ve artan karların Japonya'ya sermaye ihracatçısı haline getirmesi ve Japon şirketlerinin yurtdışında yatırım fırsatlarına arayışına girmesi, 1920'li yıllarda sömürge yönetiminin Kore sanayileşmesine ilişkin politikasını değiştirmiş ve imalat sanayi üzerine getirilen kısıtlamalar kaldırılmıştır. Ücretlerin düşüklüğü yanında, kuralsız çalışma koşulları Japon sanayiciler için bu ülkeyi cazip kılarlarken, sömürge yönetiminin bu dönemdeki politikası Japon ihracatçılar ile Kore'de daha çok tüketim malları sanayine yönelen Japon yatırımcılar arasında rekabet değil tamamlanabilirlik ilişkisi kurmaya çalışmak olmuştur. 1930'lu yıllar ve özellikle 30'ların ikinci yarısı Kore'de sanayileşmenin hızlandığı ve imalat sanayindeki ortalama büyüme hızının % 15'e ulaştığı bir dönemdir. 1930'ların başından itibaren yayımlacı bir politika izleyen ve 1931'de Mançurya'nın işgalinin ardından 1936'da Çin'e saldıran Japonya'nın bu dönemde Kore'nin sanayileşmesine yönelik önceliklerinin değişmesi, sömürge yönetiminin politikasını da değiştirmiştir. Sömürge yönetimi bu dönemde Kore'de Japonya'nın silahlanma ve savaş politikalarını destekleyecek bir sanayileşme politikası uygulamaya başlamış ve özellikle kimya, makine, metal sanayilerinin gelişimini sağlayacak yoğun bir teşvik politikası yürürlüğe konmuştur (Kohli a.g.m., ve Park, a.g.m.)

hiç toprağı yoktu. Topraksız kiracılar ve küçük bir toprağına sahip yarı kiracılar kırsal nüfusun %97'si civarındaydı. Bu büyük eşitsizlik sömürge dönemi sonrasında yaşanan köylü ayaklanmalarının ve toprak reformuyla sonuçlanacak sürecin en önemli dinamiğı oldu. Aşağıdaki bölümde bu süreç incelenmektedir.

4. Japon Sömürgeciliğı Sonrasında Tarımsal Yapı ve Üretim İlişkilerinin Gelişimi ve Toprak Reformu Süreci

İkinci Dünya Savaşı'ndan yenilgiyle çıkan Japonların 15 Ağustos 1945 tarihinde ülkeden çekilmesiyle Kore bağımsızlığına kavuştu, ancak bu bağımsızlık çok kısa sürdü. Çünkü Temmuz 1945 Potsdam Konferansı'nda varılan mutabakatlar çerçevesinde Sovyetler Birliğı, teslim olmasından kısa bir süre önce, Japonya'ya karşı Mançurya ve Kore'de askeri harekâta girişerek, 38. Paralel'e kadar Kore yarımadasını işgal etti. Buna karşılık ABD 8 Eylül 1945 tarihinde Kore'nin güneyini işgal edince yarımada iki müttefik süper güç arasında paylaşılmış oldu⁵⁰. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra müttefikler arasındaki ittifakın bozulmasıyla Kore iki blok arasındaki rekabetin alanlarından biri haline gelirken, fiilen ülkeyi ikiye bölen bu paylaşım, 1948 yılında resmen Güney Kore Cumhuriyeti ve Kuzey Kore Halk Cumhuriyeti şeklinde iki ayrı devletin ortaya çıkmasına yol açacaktı.

Bağımsızlık sonrası 3 yıl boyunca Amerikan Askeri Hükümeti tarafından idare edilen Güney Kore'de iki işgal dönemi arasında geçen yaklaşık bir ay gibi çok kısa süre (15 Ağustos-8 Eylül) konumuz açısından önemli gelişmelerin yaşandığı bir dönem oldu.

Büyük bir sevinç yaratan Japonların çekilmesinin ardından ortaya çıkan yönetim boşluğunda çeşitli siyasi grupların bir araya gelmesiyle "Kore'nin Bağımsızlığı için Hazırlık Komitesi" kurulmuş, merkezi Seul'de olan bu komiteye bağılı olarak ülkenin her yerinde halk komiteleri oluşturulmuştu. Hazırlık Komitesi'nin toplantıya çağırıldığı bir ulusal meclis 6 Eylül 1945'de Kore Halk Cumhuriyeti'ni ilan etmiş, başta köylüler olmak üzere Kore halkının büyük bir kesiminin desteğine sahip olan halk komiteleri bu dönemde fiili bir hükümet konumuna gelmişti⁵¹. Toplumdaki ve esas olarak kırsal kesimdeki eşitsizliklerin giderilmesi ve işbirlikçilerin cezalandırılması fiili hükümetin temel hedefleriydi. Japonların ve işbirlikçilerin topraklarına el konularak hiç karşılıksız köylülere dağıtılması gibi kapsamlı bir toprak reformunu gerçekleştirmek isteyen halk komiteleri kiracılarla da toprak reformu gerçekleşene kadar ürünün % 50'si yerine sadece % 30'unu kira olarak ödemelerini öğütüyordu⁵². İntikam ve öldürülme korkusuyla Japon büyük toprak sahiplerinin zaten ülkeyi hemen terk ettiği bu günlerde Koreli büyük toprak sahipleri de zor günler yaşamaktaydı. Kiracılardan kira alamadıkları gibi, onları tahliye de edemiyorlardı. Çözüm olarak topraklarını

⁵⁰ A. L. Karaosmanoğlu, "Kore Savaşı'nın Siyasi-Stratejik İnkilemleri", **Kore Savaşı, Uzak Savaşın Askerleri**, Der: Mehmet A. Tuğtan, İstanbul, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2013.

⁵¹ B. Cummings, *Korea's Place...* a.g.m. s. 185.

⁵² Ahin, a.g.e.

kiracılara satmak istiyor, ancak toprakların karşılıksız dağıtılması bekleyen kiracılar almaya yanaşmadığı için toprak fiyatları hızla düşüyordu⁵³. Sömürge dönemindeki düzenlemelerle zaten azalmış olan toplumdaki saygınlıkları artık tamamen ortadan kalkmıştı. Daha kötüsü, zamanında Japon sömürge hükümeti ile yapmış oldukları işbirliği nedeniyle cezalandırılmaları da gündemdeydi⁵⁴. Sovyetler Birliği'nin ülkenin kuzeyini işgal etmesinin ardından, 8 Eylül'de Amerikan işgal kuvvetlerinin güneye girmesi, yeni elde edilen bağımsızlığın sona ermesine ve bu sürecin kesintiye uğramasına yol açtı.

İşgalin ardından kurulan ve bu halk cumhuriyetini tanımayı reddeden Amerikan Askeri Hükümeti'nin yapmış olduğu ilk açıklama ülkedeki tek hükümetin Askeri Hükümet olduğuna ve sorumsuz siyasi grupların beyanlarına itibar edilmemesi gerektiğine ilişkindi⁵⁵. Amerikalıların fiili hükümeti geçersiz ilan etmesi ve komünist olarak adlandırdıkları halk komitelerini yasaklaması sonrası yeraltında faaliyetlerini sürdüren bu örgütler köylülere kira ödememelerini söylerken, toprak sahiplerini teröriste ediyor, askeri hükümetin başlattığı tahıl toplama programını engellemeye çalışıyorlardı. Askeri Hükümet'in bu dönemde köylülerin desteğini kazanmak için kiralari ürünün % 30'u ile sınırlandırmış olması bir anlam taşııyordu çünkü kimse artık düzenli biçimde kira ödemiyordu.

Öte yandan hiç tanımadıkları, dillerini bilmedikleri ve kaos içindeki bir ülkeyi yönetmeye çalışan Amerikalılar İngilizce bilen Korelileri kendilerine yardımcı olmak üzere görevlendirince, doğal olarak ülkede İngilizce bilenlerin iyi eğitim alma imkanı olan büyük toprak sahibi ailelere mensup olmaları bu kesimin yeni yönetimde etkinliğinin artmasını sağlamıştı.⁵⁶ Koreliler tarafından "Çevirmenler Aracılığıyla Yönetme" (*ruling by interpreters*) olarak adlandırılan bu dönemde bazı büyük toprak sahipleri Askeri Hükümet'in "Danışma Kurulu"na atanırken, yine bu dönemde oluşturulan Kore Geçici Yasama Meclisi içinde de önemli sayıda büyük toprak sahibi yer almıştı⁵⁷. Japon sömürge yönetiminde memur, polis ya da jandarma olarak çalışmış Korelileri, bir başka deyişle halkın nefret ettiği "işbirlikçileri" önemli mevkilere getiren Amerikalılar, Japonların yönetim birimlerini yeniden oluştururlarken, pirinç toplama programı gibi Japonlar tarafından uygulanan bazı programları da yeniden başlatmışlardı⁵⁸.

Amerikan Askeri Hükümeti'nin Japon sömürge yönetimi kurumlarını yeniden oluşturması ve onların programlarını sürdürmeye başlaması, "işbirlikçilerin" cezalan-

⁵³ J. H. Cho, a.g.m. s.59.

⁵⁴ J. H. Cho, a.g.m. s.54-55.

⁵⁵ J. H. Cho, a.g.m. s.61.

⁵⁶ Amerikan askeri birliklerinin komutanı General John Hodge ülkeye ilk girdiklerinde Japon yöneticilere görevlerinin başında kalmalarını emredek kadar kendisi çaresiz hissetmiş, ancak daha sonra Korelilerin tepkisi üzerine bu karardan vazgeçmek zorunda kalmıştı (Cho, a.g.m. s. 60).

⁵⁷ J. H. Cho, a.g.m. s.62.

⁵⁸ W. G. Shin, a.g.m.

dırılmak bir yana önemli pozisyonlara getirmesi ve en önemlisi toprak reformundan hiç söz etmiyor olması⁵⁹ Güney Kore’de halkın ve özellikle köylülerin kızgınlık ve gerginliğinin giderek artmasına yol açmıştı. 1946 yılı Mayıs ayında Kuzey Kore’de toprakların hiç karşılıksız olarak dağıtıldığı bir toprak reformunun gerçekleştirilmesi bardağı taşıran son damla oldu⁶⁰. Köylüler tepkilerini kira ödemeyerek, polis büroları başta olmak üzere hükümet binalarına saldırarak göstermeye başladılar. Giderek artan bu tepkiler 1946 sonbaharında, *Tonghak* ayaklanmasından sonra en büyük köylü isyanının yaşanmasıyla sonuçlanacaktı.

23 Eylül 1946’da Pusan şehrinde demiryolu işçilerinin greviyle başlayan olaylar çok kısa bir süre içinde başka bölgelerdeki işçi ve öğrencilerin katılımıyla bütün ülkeye yayılırken, giderek bir köylü isyanına dönüştü⁶¹. Halk komiteleri ve yerel köylü birlikleri öncülüğünde harekete geçen köylüler büyük toprak sahiplerine, polis bürolarına, ve yerel yöneticilere saldırmaya başladılar. Askeri hükümetin 3 ayda ve zorlukla bastırabildiği isyanın bilançosu 1000’den fazla ölü, 30.000 civarında tutuklu ve yakılan çok sayıda resmi binaydı⁶².

İsyan karşısında büyük bir şaşkınlık ve dehşet yaşayan ve bir komünist ayaklanma tehdidini hisseden Amerikalılar uyguladıkları politikaların değişmesi gerektiğini ve en önemlisi toprak reformunun kaçınılmaz olduğunu görmüşlerdi. Köylülerin isyanı Kore’de bir kez daha tarımsal yapı ve üretim ilişkilerinin dönüşmesine yol açacak bir süreci başlatmıştı ancak bu kez söz konusu olan, toprak sahipleri sınıfını tamamen ortadan kaldıracak çok daha radikal bir dönüşümdü.

Amerikan Askeri Hükümeti isyanın bastırılmasından kısa bir süre sonra, 5 Şubat 1947’de, Geçici Yasama Meclisi’ne Güney Kore’nin sorunlarının çözülmesinin temelini toprak reformunun yapılması olduğunu belirten bir nota verdi⁶³. Ardından Mayıs 1947’de reform taslağı hazırlamak üzere bir komite oluşturuldu ve bu komitenin hazırladığı toprak reformu kanunu önerisi Askeri Hükümet tarafından Aralık ayında Geçici Yasama Meclisi’ne sunuldu. Ancak bu kanun tasarısı mecliste bulu-

⁵⁹ 1946 başlarında Kore’deki Amerikalı komutanın ve ABD Dışişleri Bakanlığı’nın ekonomik danışmanı Arthur Bunce tarafından bir toprak reformu önerisi yapılmış ancak bu öneri Askeri Hükümet tarafından, o sırada yapılan bir kamuoyu araştırmasının sonuçlarına dayanarak, reddedilmişti. Bu araştırmaya göre köylüler o sırada toprak istememekte, gelecekte kurulacak bir Kore hükümetinin kendilerine toprak vermesini beklemekteydi. Cho bu araştırmanın “*çevirmen*” olarak adlandırılan İngilizce bilen Korelilerin yaptırıldığı ve sonuçları güvenilir olmayan bir araştırma olduğunu ileri sürmektedir (Cho, a.g.m. s. 68). Bazı yazarlara göre ise toprak reformunun Amerikalılar tarafından başlangıçta hiç gündemde olmamasının esas nedeni, önemli miktarda özel mülkiyete el konulmasını gerektirecek böyle bir uygulama içinde yer almak istememeleriydi (Ban vd., **Rural Development**, Cambridge, Harvard University Press, 1980.: 284-85 den akt. W. G. Shin, a.g.m.).

⁶⁰ J. H. Cho, a.g.m. s.63.

⁶¹ B. Cummings, **The Origins of Korean War- Liberation and the Emergence of Separate Regimes 1945-1947**, Princeton, New Jersey, Princeton University Press, 1981. s.351-381.

⁶² B. Cummings, *The Origins of...* a.g.k., s. 379 ve Shin, a.g.e.

⁶³ J. H. Cho, a.g.m. s. 69.

nan büyük toprak sahiplerinin muhalefeti nedeniyle 4 defa revize edilmesine rağmen, 1948 yılı Ocak ayında yapılan Meclis Genel Kurulunda reddedildi. Yasanın kabul edilmeme gerekçesi toprak reformu gibi önemli bir konunun Kore Hükümeti'nin kurulmasından sonra ele alınmasının daha uygun olacağı idi.

Bu gelişmeler üzerine toplumdaki huzursuzluğu yatıştırmak, komünist ayaklanma tehlikesini gidermek ve kısa bir süre sonra yapılacak seçimler için köylülerin desteğini kazanmak isteyen Amerikan Yönetimi Japonlardan kalan ve kendi kontrolleri altında olan toprakları kiracılara satma kararı verdi. Koreliler tarafından “düşman topraklar” olarak adlandırılan ve toplam tarım arazilerinin % 13'ünü oluşturan bu toprakların 3 Nisan 1948'den itibaren satışına başlandı⁶⁴. Her kiracıya en fazla iki hektar olmak üzere satılan toprakların bedeli arazinin yıllık ortalama hasılatının yüzde 300'ü olarak belirlenmişti. Bu bedel kiracılar tarafından 15 yıl içinde, her yıl elde edilen ürünün % 20'si verilerek, aynı olarak ödenecekti⁶⁵. 554.000 kiracıyı toprak sahibi yapan ve Kore üzerine batılı yazında “Amerikalıların gerçekleştirdiği toprak reformu” olarak bahsi geçen bu uygulamadır.

Amerikalıların gerçekleştirdiği bu kısmi toprak reformu sonucu bazı kiracılar toprak sahibi olmuştu ancak toprak dağılımındaki eşitsizlik Güney Kore'nin hala en önemli siyasal, sosyal ve ekonomik sorunu olmaya devam ediyordu. Bir ay gibi çok kısa bir süre sonra, 10 Mayıs 1948'de gerçekleştirilen seçimlerin en önemli konusu toprak reformuydu⁶⁶. Seçimlerin ardından 31 Mayıs'ta toplanan Ulusal Meclis önce anayasa çalışmalarına başladı. İki ay gibi kısa bir süre içinde hazırlanan ve kabul edilerek yürürlüğe konulan anayasanın en önemli maddelerinden biri toprak reformuna ilişkindi. “Toprakların onu işleyenlere eşit bir şekilde dağıtılması” anayasa maddesi haline getirilmişti. Anayasanın kabul edilmesinin ardından 15 Ağustos 1948'de Güney Kore Cumhuriyeti ilan edildi ve başkanlık sistemine dayalı anayasa uyarınca Syngman Rhee devlet başkanı oldu. Rhee hükümetinin kurulmasıyla toprak reformu kanunu çalışmaları da başladı.

Ancak anayasal teminata ve siyasilere vermiş olduğu sözlere rağmen toprak reformu kanununun hazırlanması ve yürürlüğe girmesi kolay olmadı. Kendi içindeki çeşitli tartışmalardan sonra 4 Şubat 1949'da hükümet tarafından meclise sunulan kanun tasarısı, bu kez meclisteki tartışmalar ve komisyonlarda gerçekleştirilen değişiklikler sonrasında nihayet 10 Mart 1950'de yürürlüğe girebildi.

Bu gecikmenin temel nedeni, kapsamlı bir toprak reformunun gerçekleştirilmesinin zorunluluğu ve aciliyeti herkes tarafından kabul edilse de, nasıl gerçekleştir-

⁶⁴ I. J. Wang, “Administration of Land Reform in Korea” Working Paper No.8301, **Korea Development Institute**, 1982.

⁶⁵ Wang, a.g.m.

⁶⁶ Kore'nin geleceği konusunda SSCB ile beliren anlaşmazlıklar üzerine ABD sorunu Birleşmiş Milletler'e götürmüş ve BM Kore Geçici Komisyonu gözetiminde Kuzey ve Güney Kore'de bir ulusal hükümet kurmaya yönelik olarak seçimlere gidilmesi kararı alınmıştı. Sovyetler Birliği BM heyetinin Kuzey Kore'ye girmesini kabul etmemesi üzerine, yalnızca Kore'nin güney kısmında seçim yapıldı.

leceği konusunda önemli görüş ayrılıklarının olmasıydı. Her ailenin sahip olabileceği en fazla toprak miktarı, toprak sahiplerine ne şekilde ödeme yapılacağı, dağıtılan topraklar karşılığında kiracıların ne ödeyeceği başlıca tartışma konularıydı. Bu konularda alınacak kararlar sadece büyük toprak sahipleri ve kiracıları değil hükümeti de yakından ilgilendiriyordu. Toprak sahipleri mümkün olduğu kadar az toprağı ellerinden çıkartmaya ve bu toprakların karşılığında mümkün en yüksek geliri elde etmeye çalışırken, kiracılar en düşük bedeli en uzun sürede ödeyerek toprak sahibi olmak istiyorlardı. Hükümet ise bu reformun kendisine bir mali yük oluşturmadan gerçekleşmesi peşindeydi. Öte yandan Syngman Rhee büyük toprak sahiplerinin gücünün kırılmasını sağlayacak, komünist yayılmayı engelleyecek ve siyasal istikrarı temin edecek bir toprak reformunu desteklemekle birlikte reform uygulamasının hem toprak sahiplerini hem de kiracıları memnun edecek şekilde gerçekleşmesini istiyordu⁶⁷.

Mecliste egemen konumda olan büyük toprak sahipleri kanunun kendileri için en uygun şekilde çıkmasını sağlamak üzere her türlü çabayı gösterirken, mecliste bağımsız olarak yer alan üyelerin büyük bir kısmı kanunun kiracılar lehine maddelerinin oluşmasında önemli bir rol oynadı.⁶⁸ Yoğun tartışmalar, yapılan değişiklikler sonrasında 1950 yılı Mart ayında meclisten geçen kanuna göre her ailenin sahip olabileceği toprak miktarı 3 hektar ile sınırlanmıştı. Bunun üzerindeki topraklar hükümet tarafından satın alınacak ve kiracı konumundaki köylülere satılacaktı. Toprakların bedeli arazinin ortalama yıllık ürününün %150'si olarak belirlenmişti. Bu bedel karşılığı toprak sahiplerine hükümet tarafından ihraç edilen 5 yıl vadeli toprak bonusu verilecekti. Bu bonolar toprak sahipleri tarafından başka yatırımlarda kullanılabilir ya da her yıl vadesi geldiğinde ürün karşılığı olan tutar kendilerine nakit olarak ödenecekti. Kiracılar ise satın aldıkları toprağın bedelini beş yıl içinde ve her yıl elde ettikleri ürünün %30'unu aynı olarak hükümete vererek ödeyeceklerdi. Kanunla birlikte kiracılık düzenlemeleri ve toprak kiralama faaliyetleri de yasaklanmaktaydı.

Reform kanunu Mart 1950'de yürürlüğe girmesine rağmen Güney Kore'de reformun ne zaman başlamış olduğu tartışılan bir konudur. Bu tartışmanın bir boyutu savaş sırasında Kuzey Korelilerin dağıtmış olduğu topraklarla ilgilidir. Kanunun üzerinden 3 ay geçmiş olmasına rağmen, Syngman Rhee hükümeti henüz bir hektar toprağın bile el değiştirmesini sağlayamamışken, Kuzey Kore ordusu 38. paraleli geçerek Güney Kore'ye girmiş ve 3 yıl sürecek Kore Savaşı başlamıştı. Savaşın toprak reformu açısından çok önemli bir etkisi oldu. Savaşın başlamasıyla Amerikan Askeri Hükümeti döneminde yasaklanarak yeraltına çekilen halk komiteleri yeniden ortaya çıkarak Kuzey Kore ordusunun nezaretinde "devrimci" bir toprak reformunu başlat-

⁶⁷ Y. C. Zeon, "The Politics of Land Reform in South Korea", Missouri Üniversitesi Sosyoloji Bölümü, Missouri, 1973, (Yayınlanmamış Doktora Tezi). s.127.

⁶⁸ Güney Kore'de ayrı bir hükümet kurulmasının ülkenin güneyi ve kuzeyi arasındaki ayrılığı sürekli hale getireceği gerekçesiyle ayrı seçim yapılmasına karşı çıkan merkez sol ve merkez sağ partiler seçimleri boykot edince büyük toprak sahiplerinin temsilcisi olan aşırı sağ partilerin üyeleri meclis çoğunluğunu elde etmişti. 200 kişi olan meclisin 115'i büyük toprak sahipleri ya da onları destekleyen üyelerden oluşuyordu. Öte yandan meclise giren 85 bağımsız vekilin 50 tanesi komünist sempatizanı ve ılımlı solcuuydu (Y. C. Zeon, a.g.k. s. 114).

tılar⁶⁹. Kuzey Kore modeline benzer şekilde karşılıksız olarak el konulan topraklar yerel halk komiteleri aracılığıyla yine karşılıksız olarak kiracılara dağıtılırken, sürecin bütün kontrolü Kuzey Kore Komünist Partisi yöneticilerindeydi. Bu dağıtım sırasında itiraz eden çok sayıda büyük toprak sahibi öldürülmüş, birçoğu da geri dönmek üzere topraklarını terk etmişti. Aseniero'nun⁷⁰ "Kuzey Kore'nin gerçekleştirdiği toprak reformu" olarak sözünü ettiği olay budur. Kuzey Kore işgali altındaki bölgelerde gerçekleştirilen bu reform, kapsamı ve etkileri konusunda yeterli araştırma olmadığı kabul edilmekle birlikte, açık olarak bilinen, bu durumun Güney Kore hükümetinin harekete geçmesini sağlaması ve Kuzey Kore ordusunun çekilmesinin hemen ardından savaş ortasında toprak reformunun uygulanmaya başlamasıydı⁷¹. Hükümetin bu kadar hızlı davranmasının arkasında komünizm tehlikesi ve toplumdaki huzursuzluğun giderilmesi kadar köylülerin toprak karşılığı yapacakları aynı ödemelerle ordunun beslenmesini sağlamak da vardı⁷². 1952 yılı Ağustos ayında, savaş henüz devam ederken toprakların satışı tamamlanmıştı. Toprak bedellerinin ödenmesinin tamamlanması ise 1960'lı yılları bulacaktı.

Reformun başlama tarihine ilişkin tartışmanın bir başka boyutu da kanundan önce satılan topraklarla ilişkilidir. Bazı yazarlara göre Güney Kore'deki toprak reformu aslında fiilen 1945 yılında başlamıştı⁷³. Böyle derken kastettikleri 1945 sonrasında toprak sahiplerinin düşük fiyatlarla topraklarını elden çıkarmaya başlamış olmasıydı. Japonların çekilmesinin ardından kira gelirlerini de toplayamaz duruma düşen toprak sahipleri, özellikle 1946 ayaklanması sonrasında toprak reformunun artık kaçınılmaz olduğunu görmüşler, nasıl bir reform süreci yaşayacaklarından emin olmadıkları için düşük fiyatlarla da olsa topraklarını satmaya başlamışlardı. Reform tartışmalarının yoğunlaşmasıyla toprak satışları daha da hızlanmıştı. Büyük toprak sahipleri 1945-50 yılları arasında ellerindeki toprakların yaklaşık % 50 sini satarken, bu dönemde yapılan satışların % 60'ı 1948-49 yıllarında gerçekleşmişti. Aşağıdaki tabloda (Tablo 4.1) 1945 yılında kiracılar tarafından işlenen, dolayısıyla reforma tabi tutulması hedeflenen toprakların nasıl el değiştirdiği görülmektedir. Kanun kapsamında satılan toprakların iki katından daha fazlasının 1950 öncesinde toprak sahipleri tarafından satılmış olması, bu yazarlara göre kanunun toprak reformu açısından çok da önemli olmadığını göstermektedir.

⁶⁹ Shin, a.g.m.

⁷⁰ G. Aseniero, **a.g.m.**

⁷¹ Cho ve Park, a.g.m.

⁷² I. J. Wang, a.g.m.

⁷³ D. J. Young ve Y. K. Young, "Land Reform, Income Redistribution and Agricultural Production in Korea", **Economic Development and Cultural Change**, 48(2), 2000, s. 253-268.

Tablo 4.1: Tarımsal Arazilerin Mülkiyet Değişim Biçimleri

Arazinin Türü	Hektar (000)	(%)
Güney Kore Hükümeti tarafından reform kanunu kapsamında satılan arazi	302	(21.0)
Amerikan Askeri Hükümeti tarafından satılan Japonlardan kalan topraklar	273	(18.9)
Kanundan önce büyük toprak sahipleri tarafından piyasada satılan topraklar	714	(49.2)
Reform kapsamına alınmayan topraklar	74	(5.1)
Reform kapsamına giremeyen topraklar	85	(5.9)
1945 yılındaki kirada olan toplam arazi miktarı	1447	(100)

Kaynak: D. J. Young ve Y. K. Young, a.g.m.

Reformun ne zaman gerçekleştiği ya da kanunun ne ölçüde etkili olduğu konusundaki tartışmalar bir yana konumuz açısından önemli olan 1950'lerin ortalarına gelindiğinde Güney Kore'de büyük toprak sahipleri sınıfının artık ortadan kalkmış olması, toplumsal sınıf yapısı ve üretim ilişkilerinin köklü bir biçimde dönüşmüş olmasıdır. Aşağıdaki son bölümde bu dönüşümün önemi ve etkileri üzerinde durulacaktır.

5. Toprak Reformu ve Tarımsal Sınıf Yapısının Değişimi

Yukarıda belirtildiği gibi 1950'lerin başında Güney Kore'de artık büyük toprak sahibi kimse kalmadığı gibi topraksız köylü de kalmamıştı. Reform öncesi ve sonrasına ilişkin mülkiyet dağılımı verilerinin yer aldığı iki tablodan bu durum net olarak görülmektedir.

Tablo 5.1: Reform Öncesi ve Sonrasında Tarımsal Arazilerin Mülkiyet Dağılımı

Dönem	Hanehalkı (%)	Tarım Arazisi (%)	Hane Başına Düşen Arazi (Hektar)
Reform öncesi (1944)	48.6	0.0	0.0
	48.5	36.6	0.8
	2.9	63.4	26.0
Reform sonrası (1956)	42.8	17.6	0.3
	51.1	64.8	1.1
	6.1	17.6	2.6

Kaynak: J. H. Cho, a.g.m., s. 94.

Tablo 5.2: Toprakların İşleyenlere Göre Dağılımı (1000 hektar)

Yıl	Sahipleri Tarafından	Kiracı Olarak (B)	Toplam (A)	B/A (%)
1945	778	1447	2226	64
1949	1240	847	2087	40
1952	2044	43	2087	2

Kaynak: K. Pak, "Economic Analysis of Land Reform in the Republic of Korea, 1954-55", Illinois Üniversitesi Sosyoloji Bölümü, Illinois, 1956, (Yayınlanmamış Doktora Tezi). s.41

Toplumsal sınıf yapısı ve üretim ilişkilerinin radikal bir biçimde değişmesini ifade eden bu durumun Güney Kore'nin sosyo-ekonomik ve siyasal yapısı üzerinde derin etkileri olmuştur. Daha önce de belirtildiği gibi toprak mülkiyetinin değişmesi gelir dağılımını görece iyileştirmekle kalmamış, Güney Kore'nin bir tarım toplumundan sanayi toplumuna dönüşmesinde belirleyici bir rol oynamıştır. Toprak sahipleri sınıfının ortadan kalkması kapitalist üretim ilişkilerinin gelişmesini kolaylaştırırken, Kore'nin Japonya'nın sömürgesi olduğu dönemde başlamış olan tarımdan sanayiye sermaye aktarım süreci toprak reformuyla hızlanmıştır. Toprakları karşılığı aldıkları bonoları özellikle Japonlardan kalan sanayi kuruluşlarının satın alınmasında kullanan büyük toprak sahipleri Güney Kore'nin sonraki sanayileşme sürecinde önemli rol oynamışlardır.⁷⁴

6. Sonuç

1945 yılında kırsal nüfusun %3'ünü oluşturan büyük toprak sahipleri toprakların %63'4'ünü elinde bulundururken, nüfusun %97'sini topraksız ortakçılar ve küçük bir toprağa sahip yarı kiracıların oluşturduğu, hiç toprağı olmayan köylülerin oranının %48.6 olduğu Güney Kore'de bu eşitsiz toprak dağılımı tablosu toprak reformu ile büyük bir değişime uğramıştır. 1956 yılı verileri Güney Kore'de artık topraksız köylünün kalmadığını, kiracılarının oranının %2'ye indiğini, bir başka ifadeyle köylülerin %98'inin kendi toprağını işler hale geldiğini göstermektedir⁷⁵.

Güney Kore'de büyük toprak sahipleri sınıfının fiilen ortadan kalkmasına yol açan toprak reformu, gelir dağılımının görece iyileşmesinde ve ülkenin tarım toplumundan sanayi toplumuna dönüşmesinde çok önemli bir rol oynamıştır.

Etkileri bu kadar derin ve önemli olan reformun neden ve nasıl gerçekleştirildiğini, bir başka deyişle toprak reformunun ekonomi politikliğini incelemeyi amaçlayan bu çalışmada toprak reformunun dinamikleri, Yi Hanedanlığı dönemi, Japon

⁷⁴ 1975 yılında 311 Koreli özel girişimcinin kökenleri ve özellikleri üzerine yapılan bir araştırmaya göre girişimcilerin yarısının babası, dörtte üçünün ise büyük babası büyük toprak sahibidir (Jones ve Sakong, **Government, Business ve Entrepreneurship in Economic development: The Korean Case**, Cambridge, Harvard University Press, 1980, s.228).

⁷⁵ J. H. Cho, a.g.e. s. 94; K. Pak, a.g.e. s. 81.

Kolonyalizmi dönemi, Bağımsızlık sonrası Amerikan İşgal Yönetimi dönemi ve Güney Kore Cumhuriyeti'nin kuruluş yılları olmak üzere tarihsel bir süreç içinde bir süreç içinde ele alınmıştır. Bu şekilde bakıldığında toprak reformu sürecinin temel dinamiğinin köylülerin mücadelesi olduğu görülmüştür. Yi Hanedanlığı döneminden başlayarak içinde buldukları zor koşullara isyan etme geleneğine sahip olan köylüler, özellikle Japon sömürgeciliği döneminde toprak sahipleri karşısında önemli kazanımlar elde etmişlerdir. Komünist yayılma tehdidi ile birlikte köylü isyanları Amerikan İşgal Hükümeti döneminde toprak reformunu zorunlu olarak gündeme getirirken, gerek Amerikalılar tarafından gerçekleştirilen kısmî reformun, gerekse Güney Kore hükümetinin 1950'de başlattığı reformun temel belirleyicisi olmuştur. Köylülerin örgütlü mücadelelerinin Güney Kore toprak reformu sürecindeki önemini görmeden yapılacak tüm değerlendirmeler kaçınılmaz olarak eksik kalacaktır.

Kaynakça

- ASENIERO, G., “South Korea and Taiwanese Development: The Transnational Context“, **Review**, 17 (3), 1994, s. 275-336.
- ATİK, K., “Kore Aydınlanması –Joseon Dönemi”, **Doğu-Batı Dergisi**, 61, 2013, s. 217-232.
- BAN, S. H., MOON, P. Y., ve PERKINS, D., **Rural Development**, Cambridge, Harvard University Press, 1980.
- CHAN, H. S., “Land Reform and Large Landlords in South Korea’s Modernization Project”, **Seoul Journal of Korean Studies**, 26(1), 2013, s. 23-45.
- CHO, J. H., “Post 1945- Land Reforms and Their Consequences in South Korea”, Indiana Üniversitesi Sosyoloji Bölümü, 1964, (Yayınlamamış Doktora Tezi).
- CHO, S. G. ve PARK T.G., “Suggestions for New perspectives on the Land Reform in South Korea”, **Seoul Journal of Korean Studies**, 26(1), 2013, s. 1-21.
- CHUNG, Y. T., “The Spread of Peasant Movement and Changes in the Tenant Policy in the 1920’s Colonial Korea”, **International Journal of Korean History**, 2, 2001, s. 157-192.
- CUMMINGS, B., **The Origins of Korean War- Liberation and the Emergence of Separate Regimes 1945-1947**, Princeton, New Jersey, Princeton University Press, 1981.
- CUMMINGS, B., “The Legacy of Japanese Colonialism in Korea”, **The Japanese Colonial Empire 1895-1945**, Der: Ramon H. Myers ve Mark R. Peattie, Princeton, New Jersey, Princeton University Press, 1984, s. 478-496.
- CUMMINGS, B., **Korea’s Place in the Sun**, New York, Norton Company, 2005.
- DEVINE, R., “Japanese Rule in Korea after the March First Uprising”, **Monumenta Nipponica**, 52 (4), 1997, s. 523-540.
- DUUS, P., **The Abacus and the Sword, The Japanese Penetration of Korea**, Berkeley, University of California Press, 1998.
- JENKINS, R., “The Political Economy of Industrialization: A Comparison of Latin American and East Asian Newly Industrializing Countries”, **Development and Change**, 22, 1991, s. 197-231.
- JONES, L. P., ve SAKONG, I., **Government, Business ve Entrepreneurship in Economic development: The Korean Case**, Cambridge, Harvard University Press, 1980.
- KARAOSMANOĞLU, A. L., “Kore Savaşı’nın Siyasi-Stratejik İkilemleri”, **Kore Savaşı, Uzak Savaşın Askerleri**, Der: Mehmet A. Tuğtan, İstanbul, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2013, s. 30-52.
- KAY, C., “Why East Asia overtook Latin America: Agrarian Reform, Industrialization, and Development”, **Third World Quarterly**, 23, 2002, s. 1073-1102.

-
- KIM, D., "Peasants, State, and Landlords: National Crisis and the Transformation of Agrarian Society in Pre-Colonial Korea", Chicago Üniversitesi Sosyoloji Bölümü, Chicago, 1994, (Yayınlanmamış Doktora Tezi).
- KOHLI, A., "Where Do High Growth Political economies come from? The Japanese Lineage of Korea's "Developmental State", **World Development**, 22(9), 1994, s. 1269-1293.
- KOHLI, A., **State-Directed Development, Political Power and Industrialization in the Global Periphery**, Cambridge, Cambridge University Press, 2004.
- MIN, K., "Rebellious Roots: Korean Peasant Movements (1862-1894)", North Carolina Üniversitesi Sosyoloji Bölümü, North Carolina, 1995, (Yayınlanmamış Doktora Tezi).
- MITCHELL, C.C., "Land Reform in Korea", **Pacific Affairs**, 22(2), 1949, s. 144-154.
- NAM, P.S., "The Roots of Labor: An Investigation and Analysis of Korean Tenant Farmers in the Colonial Period", California Üniversitesi Sosyoloji Bölümü, Los Angeles, 2010, (Yayınlanmamış Doktora Tezi).
- PAK, K., "Economic Analysis of Land Reform in the Republic of Korea, 1954-55", Illinois Üniversitesi Sosyoloji Bölümü, Illinois, 1956, (Yayınlanmamış Doktora Tezi).
- PALAIS, J. B., **Politics and Polity in Traditional Korea**, Cambridge, Harvard University Press, 1991.
- PARK, S.W., "Making Colonial Policies in Korea: The Factory Law Debate, Peace Preservation Law and Land Reform Laws in the Interwar Years", **Korean Studies**, 22, 1998, s. 41-61.
- REICH, B., **A Brief History of Korea**, New York, Infobase Publishing, 2010.
- SHIN, S., "Land Tenure and the Agrarian Economy in Yi Dynasty Korea: 1600-1800", Harvard Üniversitesi Sosyoloji Bölümü, Cambridge, 1973, (Yayınlanmamış Doktora Tezi).
- SHIN W.G., "Agrarian Conflict and the Origins of Korean Capitalism", **American Journal of Sociology**, 103(5), 1998, s. 1309-1351.
- SHIN, W.G., "Defensive Struggles of Forward-looking Efforts: Tenancy Disputes in Colonial Korea, 1920-1932", **Journal of Korean Studies**, 7, 1990, 3-33.
- SHIN, W.G., "Neither "sprouts" nor "offspring" The Agrarian Roots of Korean Capitalism", **Transformations in Twentieth Century Korea**, Der: Chang Y. Shik ve Steven H. Lee, New York, Routledge, 2006, s. 33-85.
- SUH, S.C., **Growth and Structural Change in the Korean Economy 1910-1940**, Cambridge, Harvard University Press, 1978.
- WADE, R., "East Asia's Economic Success: Conflicting Perspectives, Partial Insights, Shaky Evidence" **World Politics**, 44, 1992, s. 270-320.

WANG, I.J., “Administration of Land Reform in Korea” Working Paper No.8301, **Korea Development Institute**, 1982.

YOUNG, D.J., ve YOUNG, Y.K., “Land Reform, Income Redistribution and Agricultural Production in Korea”, **Economic Development and Cultural Change**, 48(2), 2000, s. 253-268.

ZEON, Y.C., “The Politics of Land Reform in South Korea”, Missouri Üniversitesi Sosyoloji Bölümü, Missouri, 1973, (Yayınlanmamış Doktora Tezi).